

**Valtuutettujen Suvi Rautsiala, Marja Estola ja Päivi Marttila valtuustoaloite:
Valtuustoaloite eläinperäisten tuotteiden kulutuksen puolittamiseksi vuoteen 2030
mennessä**

IMR/179/00.02.16/2025

Valtuutetut Suvi Rautsiala, Marja Estola ja Päivi Marttila jättivät seuraavan valtuustoaloitteen kaupunginvaltuustolle:

”Valtuustoaloite eläinperäisten tuotteiden kulutuksen puolittamiseksi vuoteen 2030 mennessä

Tiivistelmä aloitteesta

Imatran tavoite on olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä ja se kuuluu Suomen ympäristökeskuksen Hiilineutraalit kunnat-verkostoon. Tähän liittyen kaupungin tavoitteena on muun muassa tehdä tietoisia ja kustannustehokkaita valintoja ja päätöksiä kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi sekä toteuttaa ilmastoviisaita kulutus- ja materiaalivalintoja.

Eläinperäisten tuotteiden kulutuksen ja hankintojen puolittaminen vuoteen 2030 mennessä tukee kaupungin tavoitteita Hinku – kuntana sekä hiilineutraaliustavoitteen toteutumista. Samalla edistetään myös erityisesti lasten terveyttä ja mahdollistetaan kustannussäästöt ruokahuollossa.

Aloitteen sisältö

Imatran tavoite on olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Kaupunki liittyi Suomen ympäristökeskuksen Hiilineutraalit kunnat (Hinku) – verkostoon vuonna 2019. Tähän liittyen kaupungin tavoitteena on muun muassa tehdä tietoisia ja kustannustehokkaita valintoja ja päätöksiä kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi. Lisäksi tavoitteena on toteuttaa ilmastoviisaita kulutus- ja materiaalivalintoja.

Ruoantuotanto on merkittävä ilmastopäästöjen aiheuttaja ja sillä on haitallisia vaikutuksia myös luontoon ja vesistöihin. Mitä kasvispainotteisempia ruokahankinnat ovat, sitä pienempi on niiden ilmastovaikutus. Jopa ruokahävikin ilmastovaikutus pienenee mitä kasvispainotteisempaan ruoan tuotantoon siirrytään [1]. Vähentämällä eläinperäisten tuotteiden kulutusta, kaupunki voi konkreettisesti vaikuttaa kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen ja samalla se tekee myös ilmastoviisaita kulutus- ja materiaalivalintoja.

Taustaa

Suomen maatalouden ilmastopäästöistä 87 % tapahtuu eläinperäisen ruoan tuotannossa [1] Metaanipäästöistä, joka on hiilidioksidia voimakkaampi kasvihuonekaasu, liki puolet tulee maataloudesta, käytännössä lehmistä [2]. Tampereen kaupunki on selvittänyt toimintojensa luontojalanjäljen [3]. Suurin luontojalanjälki on elintarvikkeilla ja yli 60 prosenttia siitä syntyy eläinperäisistä tuotteista.

Suomessa 70 % peltoalasta käytetään eläinperäisen ruoan tuotantoon ja pelkästään naudanlihan ja maidon tuotannossa on yli puolet maatalousmaasta [1].

Luonnonvarakeskuksen (Luke) tutkimuksen mukaan haitallinen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen väheni selvästi lihan määrän laskiessa ruokavaliossa. Suurimmat globaalia lajikatoa aiheuttavat elintarvikkeet ovat Luonnonvarakeskuksen (Luke) tutkimuksen mukaan broileri ja viljelty kala [4].

Tämä voi hämmentää, koska suomalaisten syömästä broilerista peräti 86 % on kasvatettu kotimaassa [5], eikä kovin moni ulkomailla viljelystä kalastakaan tule Suomeen kaukaa. Luonnonvarakeskuksen mukaan siipikarjanlihan vaikutus selittyy broilerin kasvatuksessa käytettävällä rehusoijalla ja myös kalojen osalta lajikatovaikutus johtuu pääosin viljellyn tuontikalan rehuista.

Onkin tärkeää, että kaupunkien ja kuntien elintarvikehankintojen vaikutukset luonnon monimuotoisuuden köyhtymiseen otetaan kokonaisvaltaisesti huomioon hankintojen ilmastopäästöjen lisäksi. Mitä kasvisvoittoisempi ruokavalioimme on, sitä enemmän myös vähennämme tutkitusti kuormitusta vesistöille ja Itämerelle [6].

Terveysvaikutukset

Uusittu pohjoismainen ravintosuositus suosittelee pääasiassa kasvikuntapainotteista ruokavaliota (NNR2023). Suomalaiset päiväkotilapsista [7] aikuisiin [8] syövät enemmän punaista lihaa kuin on terveydelle ja maapallon kantokyvylle hyväksi. Noin 70 prosenttia aikuisista saa suosituksia vähemmän ravinnosta kuitua, vain pieni osa suomalaisista syö vihanneksia ja hedelmiä suositusten mukaisesti ja tyydyttyneet rasvahapot vievät ravinnossa alaa hyödyllisimmiltä ravintoaineilta [9].

Julkinen ruokailu ja alueiden elintarvikehankinnat ovat merkittävä mahdollisuus vaikuttaa ihmisten ja etenkin lasten ruokailutapoihin sekä terveyteen. Alueiden taas on kestävä taloudenpidon kannalta taloudellista pitää asukkaidensa terveydestä huolta.

Tanska vastaa lähes Suomea lihankulutuksen, väkiluvun ja ikärakenteen puolesta. Kööpenhaminan yliopistossa tehdyn selvityksen mukaan jo vuoden 2021 kasvikuntapainotteisen ravitsemussuosituksen mukaisen ruokailun on laskettu tuovan jopa 2 mrd.€:n säästöt vuosittain Tanskassa [10].

Suurimmat säästöt tulevat lisääntyneen terveyden kautta, jolloin on vähemmän terveydenhuollon kustannuksia, vähemmän sairaspotilaita, enemmän työkykyisiä henkilöitä, jotka ovat pidempään työelämässä, jolloin tuottavuus sekä BKT ovat parempia.

Ruokahuollon kustannussäästöt

Ruokahuollon kustannuksiin vaikuttaa myös se, että kun ruoka sopii useammalle, ei tarvitse valmistaa ja hankkia pieniä eriä useita eri ruokalajeja [11]. Kasviproteiinituotteet ovat tukkuhinnoiltaan ostettuina

usein eläinperäisiä edullisempia. Kotimaista on myös hyvin saatavilla. Korvaamalla eläinperäisiä tuotteita näillä kasviproteiinituotteilla edistämme ja tuemme ilmastollisesti ja ekologisesti kestävää, innovatiivista ja tulevaisuuteen katsovaa kotimaista maatalous- ja ruoantuotantoa.

Helsingin yliopiston tutkijia ja ravintoterapeuttien laatimia ilmastokestäviä sekä terveellisiä reseptejä erikokoisten laitoskeittiöiden tarpeisiin löytyy <https://ilmastoruoka.fi> -sivustolta ilmaiseksi. Nämä ruoat ovat opiskelijoiden makutestaamia, niissä suositaan kotimaisia ruokainnovaatioita ja ruoat on hinnoiteltu niin, että kustannukset vastaavat nykyisiä suosituksia. Ruokien muuttaminen kasvispainotteisempaan suuntaan ei siis aiheuta kunnalle lisäkustannuksia, jos nämä valmiit reseptit otetaan käyttöön.

Resepteissä on lisäksi painotettu raaka-aineita, joita saa lähituotettuina ja niissä on käytetty verrattain paljon Suomessa kasvavia juureksia niiden ilmastokestävän tuotannon sekä halpuuden vuoksi.

Tuoreen Kasvisruoka kannattaa – Kotimaisilla kasviproteiineilla säästöjä kuntatalouteen selvityksen [12] mukaan kunnat voisivat säästää jopa satojatuhansia euroja vuodessa, jos lihan hankinnat julkisissa ruokailuissa puolitettaisiin. Esimerkiksi 30 000 asukkaan kunta voisi säästää jopa 240 000 euroa vuodessa puolittamalla lihatuotteiden käytön ja korvaamalla ne kasvisperäisillä proteiineilla.

Me aloitteen tekijät esitämme, että Imatran kaupunki asettaa tavoitteeksi eläinperäisten tuotteiden kulutuksen ja hankintojen puolittamisen vuoteen 2030 mennessä. Tämä tukee kaupungin tavoitteita Hinku – kuntana sekä hiilineutraaliustavoitteen toteutumista. Samalla se edistää kuntalaisten, erityisesti lasten, terveyttä ja mahdollistaa kustannussäästöt ruokahuollossa.”

Valtuustoaloite oheismateriaalina josta löytyy aloitteen lähdeluettelo.

Oheismateriaali

1. Valtuustoaloite eläinperäisten tuotteiden kulutuksen puolittamiseksi

Päätös:

Kaupunginvaltuusto päätti puheenjohtajan esityksestä ja hallintosäännön 125 §:n mukaisesti lähettää valtuustoaloitteen kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.